

La cei 80 de ani ai săi acest respectabil domn a rămas copil în suflet, care are și până acum privirea uimită și larg deschisă, totdeauna pus pe glume, cu replica pregătită de acasă. El te farmecă cu modestia, bunăvoința și prietenia lui.

Se știe că toamna se numără bobocii. Or, toamnele domnului Anton Borș sunt doldora de rod. A ridicat o casă, a crescut un fecior, a sădit un pom (și nu numai unul). Strămoșii noștri mai aveau un obicei – să sape o fântână, unde călătorul obosit de drum putea să-și potolească setea. Domnul Anton Borș a construit în poarta casei un havuz, un adevărat monument de artă, însoțit de o inscripție: „Oprește-te, pietonule, un pic: odihnit, îți vei continua calea spre noi lumini!” Un îndemn foarte semnificativ. Dar cea mai mare bucurie și sprijin a lui rămâne familia: soția Nina care toți acești ani i-a fost alături și la bine și la rău, feciorul Pavel și fiica Aurica, cu care se mândrește, și, desigur, nepoții pe care îi iubește enorm.

Nu putem să nu amintim și de o altă calitate a omagiatului nostru: îi place să cânte. Are o voce puternică și cristalină. A cântat în corul Academiei de la înființare și până la ultimele concerte. Deseori îl auzeam fredonând „Vezi, rândunelele se duc, Se scutur frunzele de nuc...”. S-au scuturat frunzele, se duc și se întorc rândunelele, găsim-l pe domnul Anton Borș muncind la o nouă lucrare, care stă acum pe masa savantului, intitulată *Breviar de maxime și meditații*. Iubește poezia (bună), cântecele și romanțele. Știe și ne recită pe de rost fragmente din Eminescu, Alecsandri, Coșbuc. Cu câtă dragoste vorbește de creația regretatului poet Grigore Vieru! Se mândrește că i-a avut prieteni pe Vasile Coroban, Ion Vatamanu, este vecin și prieten cu Nicolae Esinencu.

Încă multe am putea spune despre acest Om cu literă mare, dar 80 de ani de viață și de activitate științifică a unui cetățean, coleg, prieten cu greu pot încăpea într-un oarecare număr de pagini, de cuvinte, de minute.

Să ne trăiți, iubite coleg, mulți ani, doldora de zile bune, pline de rod, cu noi realizări!

*Cerc. șt. Tamara Pahome
Cerc. șt. Lidia Vrabie
Institutul de Filologie, AȘM*

SAVANT, MANAGER ȘI MILITANT AL LUMII VEGETALE

**Dr. Alexandru TELEUȚĂ
la 60 de ani**

Biolog, domeniul științific: conservarea biodiversității și utilizarea durabilă a resurselor vegetale.

Doctor în biologie (1980).

Alexandru Teleuță s-a născut la 31 octombrie 1952 în satul Oziornoe (fosta comună General Avrescu), raionul Izmail, regiunea Odesa.

Câteva jaloane au marcat începutul activității științifice a lui A. Teleuță: teza de licență „Utilizarea formelor inbreeding (sibs) în ameliorarea porumbului”, la absolvirea Facultății de Agronomie a fostului Institut Agricol „M. Frunze” din or. Chișinău (1974), care a dovedit un interes deosebit pentru domeniul biologiei; implementarea unei metode eficiente de sporire a germinăției semințelor de sfeclă furajeră în perioada activității sale scurte de agronom în sovhozul „Oziornoe”; angajarea sa ca cercetător științific la Institutul de cercetări „Porumbeni” (1975) și susținerea cu succes a tezei de doctor cu tema „Resurse genetice valoroase pentru ameliorarea soiei în condițiile Zonei Centrale a Moldovei” în prestigiosul Institut Unional pentru Fitotehnie „N. I. Vavilov” (1978).

Odată cu încadrarea, în 1978, în echipa Grădinii Botanice a AȘM, începe o pagină aparte în biografia sa. În scopul realizării angajamentelor Republicii Moldova cu privire la conservarea biodiversității stipulate în hotărârile organizațiilor internaționale de profil, A. Teleuță își axează eforturile științifice pe domeniul conservării și utilizării durabile a lumii vegetale, introducerii și valorificării potențialului genetic al plantelor furajere noi, construcției și amenajării peisagistice a Grădinii Botanice.

Printre rezultatele principale, obținute de doctorul Alexandru Teleuță, vom menționa: elaborarea și promovarea Strategiei Naționale și Planului de Acțiune în domeniul conservării Diversității Biologice (Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 27.04.2001, nr. 112-XV), precum și a Programului Național privind constituirea Rețelei Ecologice Naționale pentru anii 2011-2018 (Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 593 din 01.08.2011). În baza proiectelor elaborate de către doctorul Alexandru Teleuță, Republica Moldova a beneficiat de suportul financiar al Fondului Global de Mediu, Fondului Global pentru protecția Lumii Sălbatice, fondului regional al Programului Dunărea-Carpați.

Merită a fi remarcată activitatea directorului Grădinii Botanice ce ține de elaborarea mai multor proiecte de legi și regulamente cu privire la conservarea și utilizarea durabilă a resurselor biologice ale Republicii Moldova (Legea nr. 1538-XIII din 25.02.1998 privind Fondul Ariilor Naturale Protejate de Stat; Legea nr. 325 din 15.12.2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova; Legea nr. 105 din 02.06.2005 cu privire la grădinile botanice; Legea nr. 755 din 21.12.2001 privind securitatea biologică și regulamentele ulterioare în domeniu; Regulamentul Cadastrului obiectelor regnului vegetal, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 211 din 13.03.2009 ș. a.); proiecte de legi – cu privire la dezvoltarea sistemului de arii naturale protejate al Republicii Moldova, care stipulează fondarea primului parc național „Orhei” (FGM, PNUD Moldova), cu privire la perfectarea strategiei naționale ce ține de conservarea diversității biologice pentru anii 2012-2020, proiectul WWF cu privire la diminuarea impactului schimbărilor climatice din bazinul Dunării inferioare prin promovarea unui management durabil al resurselor naturale (apă, sol, vegetație) ș. a.

Dr. A. Teleuță a studiat și fondat colecția speciilor de plante furajere noi care servesc în calitate de resurse genetice pentru ameliorarea culturilor de perspectivă și pot fi cultivate pe soluri degradate și salinizate (*Galega orientalis*, *Silphium perfoliatum*, *Polygonum sachalinense* etc.). El este autor a trei soiuri noi omologate. A elaborat tehnologii de cultivare a acestora în condițiile Republicii Moldova, care asigură o recoltă de cca 800q/ha masă verde. A stabilit centrele mondiale favorabile pentru mobilizarea genofondului de plante furajere și a elucidat mecanismele de adaptare a lor la secetă și arșiță. Prin contribuția sa, au fost selectate specii de plante valoroase pentru producerea energiei regenerabile – brichete și pelete cu o putere calo-

rică de 19,5 MJ/kg, recolta – 20-30 t/ha substanță uscată, care asigură obținerea a 390-585 GJ/ha.

Indiscutabil este aportul lui la organizarea procesului științific în domeniul botanicii și dezvoltării în continuare a Grădinii Botanice. Pe parcursul a 8 ani a deținut funcția de secretar științific și de 5 – de director adjunct pentru știință, contribuind la elaborarea bazelor științifice ale conservării lumii vegetale, introducerii și aclimatizării plantelor în condițiile Moldovei.

Rezultatele sale științifice s-au soldat cu publicarea a peste 170 de articole, inclusiv fiind coautor a 6 monografii: *Cartea Roșie a Republicii Moldova*, (ediția II, 2001); seria de carte în 4 volume *Lumea vegetală a Moldovei* (2005-2007); *Economia mediului și dezvoltarea durabilă* (2003); *Environmental Economics* (2005); *Plante medicinale* (2008); *Flora Basarabiei* (plante superioare spontane) în 6 volume, volumul I.

Contribuie la pregătirea tinerilor cercetători prin doctoratură și stagii în diferite centre științifice (13 doctoranzi), predă cursurile de lecții teoretice și practice de „Botanică” și „Conservarea diversității biologice” la Universitatea AȘM și la Universitatea de Stat din Moldova.

În calitate de director al Grădinii Botanice (Institut) a AȘM, a contribuit la acumularea și menținerea în colecții a unui genofond de cca 10 mii taxoni de plante furajere, medicinale, aromatice, decorative și amenajarea expozițiilor peisagistice, asigurarea cu utilaj științific performant a laboratoarelor (procurări a echipamentului în sumă de 5,0 mil. lei), implementarea elaborărilor științifice în ramurile economiei naționale prin intermediul proiectelor de transfer tehnologic cu o eficiență economică de cca 3,0 mil de lei anual. Grădina Botanică a selectat și omologat în Republica Moldova mai mult de 100 de soiuri de plante decorative, furajere, medicinale, aromatice, nucifere și tehnologiile de cultivare a lor, care permit obținerea unui efect economic semnificativ. Au fost implementate: tehnologia de producere a marcoșilor de levănțică și fondată plantația industrială (întreprinderea moldo-germană „Resendjer” SRL, 150 ha), tehnologia de producere a uleiului, oțetului și sării aromatizate, tehnologia de multiplicare rapidă prin microclonare a speciilor de plante economic valoroase și a celor pe cale de dispariție.

Dr. A. Teleuță promovează intens proiecte de amenajare peisagistică a parcurilor în 20 de primării și școli, a promovat proiecte de colaborare cu instituțiile de profil din alte țări (Slovenia, România, Ucraina, Belarus, Rusia), finanțate de

către Consiliul Europei. Prin efortul personal și cu susținerea AȘM și a Ministerului Mediului, a instalat un sistem nou automatizat de irigare a teritoriului Grădinii Botanice (104 ha), care permite menținerea expozițiilor, colecțiilor și care generează o economie de cca 500 mii lei anual.

În baza unui management activ și al dezvoltării capacităților de antreprenoriat, Grădina Botanică obține anual un venit de 2,5 - 3,0 mil. lei. Instituția contribuie la crearea confortului recreațional pentru cca 150 mii persoane care vizitează anual grădina, la organizarea excursiilor, seminarelor, meselor rotunde, emisiunilor radio și tv în domeniul protecției naturii, la educația ecologică și conștientizarea populației în acest sens. Colecțiile și expozițiile Grădinii Botanice servesc astăzi, pe drept cuvânt, în calitate de laboratoare în natură pentru instruirea copiilor, elevilor și studenților. O atenție deosebită acordă dr. A. Teleuță construcției capitale și peisagistice a Grădinii Botanice – blocul de laboratoare, expozițiile *Vegetația Moldovei*, *Arboretumul*, *Rozariul*, *Lianariul*, *Grădina cu creștere dirijată* etc.

Dr. Alexandru Teleuță este un promotor al valorilor naționale, independenței și suveranității Republicii Moldova, dezvoltării durabile și a integrării țării noastre în comunitatea științifică europeană.

Pentru rezultate științifice obținute pe arena națională și internațională, atragerea granturilor și activitate managerială fructuoasă în diferite funcții pe parcursul anilor, doctorului Alexandru Teleuță i s-a conferit titlul de „Om Emerit”, diplome de merit al Guvernului Republicii Moldova, Academiei de Științe a Moldovei, Ministerului Mediului, Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Universității din București ș. a.

Sănătate și la mulți ani, stimate coleg, spre frumusețea plaiului nostru!

Acad. Gheorghe Duca

Acad. Teodor Furdul

M. cor. Ion Guceac

Dr. Gheorghe Tudorache

SAVANT NOTORIU ÎN TERAPIA PLANTELOR

**Dr. hab. Leonid VOLOȘCIUC
la 60 de ani**

Biolog, domeniul științific: protecția plantelor și agricultura ecologică.

Doctor habilitat în biologie (2000).

S-a născut la 2 noiembrie anul 1952 în satul Micăuți, raionul Strășeni, într-o familie de țărani care din fragedă copilărie i-au alțoit dragostea față de natură și simțul deosebit orientat la protecția ei. După absolvirea școlii medii din satul natal, urmează studiile la Colegiul Agricol din Țaul, r-nul Dondușeni, pe care l-a absolvit cu mențiune în 1973, după ce activează în calitate de brigadier în gospodăria ecologică „Iu. Gagarin”, r-nul Orhei.

În 1978 absolveste cu mențiune Facultatea de Biologie și Pedologie a Universității de Stat din Moldova, continuându-și studiile în doctorantura AȘM. Întreprinde cercetări în domeniul virusurilor fitopatogeni și elaborării metodelor de prevenire și combatere a virozelor la culturile agricole. În anul 1981 revine în calitate de lector la Catedra de Genetică și Microbiologie a Universității de Stat din Moldova. Rezultatele cercetărilor științifice obținute în cadrul doctoraturii și activității la Facultatea de Biologie și Pedologie a USM au fost înalt apreciate la susținerea tezei de doctor în biologie în cadrul Institutului unional de protecție a plantelor din Sankt Petersburg.

Începând cu anul 1986 și până în prezent, și-a consacrat activitatea științifică, sub aspect teoretic și practic, studiului și utilizării resurselor naturale în scopul combaterii agenților patogeni și a dăunătorilor cu mijloace biologice, alternative celor chimice care se realizau în cadrul Institutului unional de cercetări științifice din domeniul metodelor biologice de protecție a plantelor.

S-a impus ca cercetător remarcabil și manager abil, activând în calitate de secretar științific (1992-1995), șef al Laboratorului de Virologie și